

2. УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ФІНАНСОВОЮ ТА БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЕКОНОМІК З РОЗВИНЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РИНКАМИ ЩОДО ОТРИМАННЯ БІЛЬШИХ ВИГІД ВІД ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

*К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

У процесах макроекономічної стабілізації, структурної перебудови і подальшого розвитку економіки одна з провідних ролей належить інвестиційній діяльності, оскільки ефективність соціально-економічних перетворень багато в чому визначається її інтенсивністю і результативністю. Викладене зумовлює необхідність підвищення дослідницької уваги до проблематики інвестування й економічного розвитку, забезпечення ендогенних умов активізації залучення вітчизняних та іноземних інвестицій та досягнення позитивного ефекту від їх використання на всіх рівнях господарської ієрархії – держави, регіону, галузі, підприємства.

При цьому окремі дослідження взаємозв'язку прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та економічного зростання вказують на те, що самі по собі іноземні інвестиції не спричиняють економічного зростання, незважаючи на нібито очевидність такого зв'язку, а лише за умов високого рівня фінансового розвитку приймаючої країни досягнення істотного позитивного ефекту від використання цього важеля стає можливим.

Відтак, важливим аспектом дослідження впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання країни-реципієнта є вивчення питання, чи можуть економіки з краще розвиненими фінансовими ринками отримувати більшу вигоду від ПІІ, адже саме фінансові ринки є каналом, через який ПІІ потрапляють до приймаючої країни взагалі і до окремого підприємства зокрема. Аналіз значущості ПІІ для приймаючих країн залежно від рівня їх фінансового розвитку, виконаний за допомогою введення до регресій низки показників, що цей розвиток усебічно характеризують, показав, що в країнах з найнижчим рівнем фінансового розвитку спостерігаються негативні ефекти ПІІ, країни з фінансовим розвитком на рівні середньовибіркового також не отримують істотних позитивних ефектів від ПІІ, і лише тільки в країнах з максимальним фінансовим розвитком, ефекти ПІІ є позитивними й істотними. Це й не дивно, адже підвищення рівня фінансового розвитку країни скорочує вартість зовнішнього фінансування для суб'єктів підприємництва, сприяючи, у такий спосіб, зростанню прибутковості їх капіталу. Поєднання даних на рівні окремих галузей промисловості та країни в цілому показує, що навіть якщо фінансовий розвиток не призводить до збільшення обсягів інвестування, він покликаний розміщати існуючі інвестиції краще, а відтак сприяти економічному зростанню. Таким чином, незважаючи на запровадження країнами інвестиційних агентств та здійснення ними політик, спрямованих на створення податкових і фінансових стимулів щодо залучення ПІІ, покращення законодавчого середовища та зменшення вартості ведення бізнесу, недостатній розвиток місцевих фінансових ринків може істотно обмежувати здатність економіки отримувати вигоди від потенційних припливів ПІІ.

З огляду на викладене, в рамках проблеми залучення ПІІ важливим питанням є рух у напрямку фінансової лібералізації. Останнє, своєю чергою, підіймає питання, яка фінансова структура – така, що ґрунтується на фінансових посередниках чи на фінансових ринках, – має більше переваг. Результати досліджень показали, що саме фінансовий розвиток у цілому й ефективність законодавчої системи, а не фінансова структура, впливають на економічне зростання, при чому важливість фінансових ринків проти фінансових посередників зростає саме із розвитком економіки, що скоріше буде передбачати вплив економічного розвитку на конфігурацію структури фінансової системи, а не вплив фінансової структури на зростання. Останнє узгоджується з точкою зору функціонального підходу щодо фінансових послуг, яка підкреслює, що важливим є факт надання фінансових послуг, а не то, хто їх надає. При чому чим краще банки та ринки виконують свої функції, тим вищим є економічне зростання.

Таким чином, для ефективної трансформації заощаджень до підприємницького сектору, перешкоджання відпливу вітчизняних капіталів за кордон та сприяння не лише залученню, але й отриманню позитивного ефекту від іноземних інвестицій до економіки України необхідними передумо-

вами є наявність розвинених фондових ринків та фінансово-кредитної системи, адже без відповідного високого рівня фінансового розвитку ефективність інвестиційного процесу та його сприяння досягненню високих темпів економічного зростання істотно зменшується.

Отже, для досягнення стійкого економічного зростання, країни, зокрема ті, що не відносяться до числа високо розвинутих, повинні здійснювати адекватну вітчизняну політику, яка сприяє внутрішньому інвестуванню, та політику, спрямовану на залучення прямих іноземних інвестицій, поряд із політиками, що заохочують розвиток ефективних місцевих фінансових ринків та інституту фінансового посередництва.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

О.В. Брежнєва-Єрмоленко, канд. екон. наук, доцент

М.А. Халявка, здобувач вищої освіти

Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське

В умовах глобалізації й посилення міжнародної мобільності капіталу, оцінювання рівня податкового навантаження банківського сектору набуває особливого значення, зокрема в умовах макро-економічної нестабільності, значних бюджетних дефіцитів та загострення боргових проблем.

Ігнорування податкових ризиків в процесі управління фінансами банківського сектору може призвести до суттєвих негативних наслідків як у вигляді прямих втрат за фінансовими санкціями, так і у вигляді втраченої економічної вигоди через прийняття неефективних управлінських рішень.

Податкове навантаження банку можна визначити як узагальнюючу характеристику впливу оподаткування на результати діяльності банку, що вказує на частку податкових платежів на користь держави (до бюджету та державних цільових фондів) [1, с. 47]. Здійснення податкової діяльності банку повинно забезпечувати не стільки мінімізацію податкового навантаження, скільки підвищення ефективності функціонування банку в цілому, враховуючи його цілі та завдання.

Безумовно, система оподаткування комерційних банків повинна виконувати не лише фіскальну функцію, а й стимулюючу – перерозподіляти кошти з фінансового сектору в сектор реальної економіки. Проте, у останні роки сформувався від'ємний фінансовий результат діяльності банківського сектору, що пояснюється значним обсягом відрахувань до резервів на можливі втрати від активних операцій. За даними НБУ, у 2017 році фінансовий результат роботи банків був від'ємним та становив 24360 млн грн., а у 2016 році збитки сягнули 159388 млн грн. [2]. Офіційні дані НБУ свідчать про уповільнення погіршення результатів діяльності банків України за результатами 2017 року, але, разом з тим, банківський сектор випадає з числа продуктивних платників податків і не виконує очікуване з огляду на їх оборот фіскальне навантаження.

Слід наголосити, що за кордоном велика увага приділяється податковому регулюванню та стимулюванню банківської діяльності. Прикладом податкового стимулювання є надання на законодавчому рівні дозволу на надання певних видів послуг, які дають змогу інвесторам скорочувати свої особисті прибуткові податки. До методів пільгового оподаткування банків за кордоном належать: зниження ставок оподаткування на тривалий час діяльності банку (наприклад, у Франції новоствореним банкам надаються пільги щодо сплати податку з компаній протягом п'яти років. Перші два роки податок взагалі не сплачується, на третій рік – лише 25 % ставки, четвертий рік – 50 %, п'ятий рік – 75 % і тільки на шостому році ставка становить 100 %); надання податкового кредиту; визначення неоподаткованого мінімуму доходів; повне звільнення банків від сплати податкових платежів. Найбільш відомим є звільнення від оподаткування відсотків, які виплачуються за позиками місцевих органів влади (США); податкові пільги окремим банкам, які надаються для їх підтримки та подальшого розвитку. У більшості країн при проведенні банками фінансових операцій, таких як благодійні відрахування, підтримка лікарень та передача коштів у різні фонди та релігійні організації не оподатковуються; пільги на окремі види витрат, які сплачуються у різні соціальні фонди [3, с. 68].

Найважливішими показниками для оцінки ефективності функціонування банківського сектору в динаміці є: доходи, витрати, витрати на сплату податків (податкові платежі), витрати на оплату праці, суми податкових зобов'язань (нарахованих та сплачених), вартість активів, що підлягають оподаткуванню, фінансовий результат. Дані показники є факторами, що формують податкове навантаження [4, с. 184].